

Брасюк Гордій Іванович

Біографія

Про Гордія Брасюка відомо зовсім мало — тільки те, що вдалося назбирати його родичам. Народився письменник 2 січня 1899 року (21 грудня 1898 року ст. ст.) у селі Лука Житомирського повіту Волинської губернії в родині церковного старости.

По закінченні церковноприходської школи навчався в Житомирському комерційному училищі, де директором був Микола Лятошинський, батько знаменитого композитора. Лятошинські добре прийняли хлопця, він користувався їхньою бібліотекою, відвідував домашні літературно-музичні вечори. У цей час Брасюк підробляв репетиторством, співав у церковному хорі.

Закінчив 1919 року училище, здобув професію бухгалтера. Тоді ж таки брав участь у підготовці антигетьманського повстання, добровольцем вступив в армію УНР під командуванням Симона Петлюри, служив інспектором господарської частини військового лазарету. Після відступу армії УНР на територію Польщі якийсь час ховався у знайомих на Житомирщині.

Після визвольних змагань Гордій Брасюк за порадою старшого брата вступив до Київського інституту народної освіти. Приєднався до угруповання київських письменників "Ланка", яке з листопада 1926 року називалося МАРС — Майстерня Революційного Слова. Його соратники — Валер'ян Підмогильний, Євген Плужник, Борис Антоненко-Давидович, Григорій Косинка, Борис Тенета, Дмитро Фальківський, Тодось Осьмачка, Марія Галич.

Дебютував Брасюк 1924 року в журналі "Червоні квіти". У середині 1920-х вийшли його перші книжки — дитячі оповідання "Безпутні" (1926) й "Устинка" (1927), згодом збірки прози для дорослих "В потоках" (1927), "Сни і дійсність" (1930) та роман "Донна Анна" (1929). Це весь доробок письменника.

Тим часом органи ДПУ сформували на Брасюка справу, і 1930 року його заарештували. Йому інкримінували участь у діяльності "Просвіти", забороненої контрреволюційної націоналістичної організації, та службу в петлюрівській армії. 9 листопада 1931 року Брасюка засудили до п'яти років виправно-трудових таборів, ув'язнення відбував у Карлагу і на будівництві Біломорканалу.

Після звільнення Брасюк повернувся до дружини в Запоріжжя. Не маючи роботи й житла, тікаючи від репресій і нагляду НКВС, сім'я виїхала в Казахстан. Брасюк влаштувався в Алма-Аті плановиком-економістом, але незабаром, відчувши небезпеку, подружжя виїхало в місто Петровськ Саратовської області. Через рік повернулися в Запоріжжя. Цього разу Брасюк зумів знайти посаду плановика-економіста в Харчопромспілці і навіть завідував там відділом.

На скромній посаді у провінційному Запоріжжі Гордій Брасюк утримувався аж до червня 1941 року, коли в умовах війни з нацистською Німеччиною радянські органи почали превентивні зачистки й арешти. Під підозру потрапили передусім особи, які

вже відсиділи за свої націоналістичні і контрреволюційні погляди, або ж ті, кого в 1930-х випадково оминула хвиля репресій. Брасюка вдруге заарештували 27 червня. Під час турсу в нього вилучили рукопис роману "Чечель" на 773 сторінках і чотири товсті зошити інших творів. Присуд Особливої наради при НКВС СРСР оголосили наступного дня — десять років виправно-трудових таборів, рахуючи термін від 28 червня 1941 року.

У січні 1942-го Брасюка етапували з пересильної уфимської тюрми до Івдельлагу на півночі Свердловської області. У таборі письменник тяжко захворів, і його звільнили помирати. Хворий Брасюк поїхав у Казахстан, потрапив у районну лікарню за 10 км від станції Чу Джамбульської області. Звідти ще написав листа додому, але допомога рідні прийшла запізно. Помер Гордій Брасюк улітку 1944 року в селі Новотроїцькому Джамбульської області (нині село Толе Бі Жамбильської області Казахстану). У серпні 1989 року прокуратура Запорізької області переглянула його справу і реабілітувала письменника посмертно.